

## *Süveterli Adam*

Son zamanlarda epey sık görüyordu bu karabasanı ya da adı her neyse, su mudur, duman mıdır, çamur mudur, ne olduğu belirsiz koyu bir karanlığın içinde asılı duruyor, kıpırdamadan ölümlü bekliyordu. Gittikçe ağırlaşan saniyeler geçip giderken yılların vereceği hasarı bırakıyordu geride. Kalbinde derin bir yırtık vardı, nefes alamıyordu ama ne hikmetse bir türlü de ölemiyordu. Eskiden sadece geceleri yatağa uzandığında olurdu bu, şimdi ise gündüz gözü sokakta yürürken bile oluyordu. Karanlıkta asılı duran adama dönüşüyordu birden, nefesi kesiliyordu. Bu bir-iki saniye kadar sürüyordu aslında ama Zübeyir Bey'e günlerce sürmüş gibi geliyordu. Talihe bakın ki bugün karabasanın ortasında süveterli adamın sesini duyduğu için erken uyandı.

İstisnasız her gün karşılaşp selamlaşıyordu onunla. Bazen iskeleye doğru inerken, bazen parkta bir köpeğin göbeğini okşarken, bazen de Barış Manço'nun evinin önünden geçerken, "Oooo merhabalar Zübeyir Bey" derdi hep süveterli adam. Yaşlıydı o da, yetmişinde vardı. "Nasılsınız?" diye sorardı, "İyiyim" derdi Zübeyir Bey, ismini bilmediği için de "Siz nasılsınız?" diyebilirdi sadece. "Nasılsınız"ın sonuna bir isim ekleyemezdi. Sonra da daha adamcağız dolu dolu, "İyiyim çok şükür" bile diyemeden acele bir işi varmış gibi eliyle koluyla bir yerleri göstererek yarı utangaç yarı mahzun kaçarcasına uzaklaşırdı.

Süveterli adamın, arkasından uzun uzun baktığını bilir, bu bakışın içindeki kırgınlığı ense kökünde hisseder, onun kim olduğunu, kendisini nereden tanıdığını düşünür dururdu yürürken.

Bazen, etrafı hep park halindeki motorlarla çevrili olan Tefetüfe Büfe'nin –kapının önüne motor bırakmayınız lütfen– önünden geçerken, o süveterli adamın bakışlarından kaçtığı sırada, sigarayla sakız paketlerinin arasında hapsolmuş, boynundan aşağısını hiç görmediği, belki de sadece bir kelleden ibaret olan büfeci Rüstem'e, "Sana birini göstereceğim ama hemen bakma" derdi.

"Peki Zübeyir Bey..." diyen Rüstem, heyecanını gizleyemeyerek sırtırdı geniş geniş, bıyıklarını da kullanırdı sırtırken, kalın kaşlarını da. Zübeyir Bey'in gösterdiği tarafa bakar, o tarafa baktığını çaktırmamaya çalıştığı için de yapmacık kaçardı hareketleri ve nasıl oluyorsa her seferinde süveterli adam tam da Rüstem baktığı sırada arkasını dönmüş ya da bir sokağa girip gözden kaybolmuş olurdu.

Bugün de aşağı yukarı bunlar yaşandı Zübeyir Bey'le süveterli adam arasında. Büfeci Rüstem, adamın yüzünü seçmeden yolda bir servis minibüsü durup onun önünü kapadı. Servisteki iki minik, minibüsten inerken arkada biriken araçlar sabırsızca kornaya abandılar. Minibüs şoförünün de eli armut toplamıyordu tabii, altta kalmadı. Ortalık korna sesleriyle silkelendi bir süre, pencere önlerinde uyuyan kediler sıçrayarak uyandı, rögar kapaklarıyla kaldırım taşları yerlerinden oynadı, sonra minibüs çekilip gidince süveterli adamın artık orada olmadığı anlaşıldı.

Zübeyir Bey, "Aklımı kaçıracağım!" dedi büfeci Rüstem'e. Nereden tanıyordu bu adam kendisini ve daha da mühimi, kendisi nereden hatırlayamıyordu bu adamı, ciddi ciddi dert edinmişti bunu.

Büfeci Rüstem bugün biraz keyifsiz gibiydi. Büfesinden hiçbir şey almayan, sadece iki-üç günde bir, "Şu adamı tanıyor musun?" diyerek uzaklarda dikilen süveterli bir adamı gösteren Zübeyir Bey'den mi sıkılmıştı, boyundan aşağısı görünmeye görünmeye yeryüzünden silinmişti de bunun yasını mı tutuyordu

ya da hayal bile edemeyeceğimiz bambaşka bir derdi mi vardı belli değil. Neden keyifsiz olduğunu Rüstem'in kendisi de bilmiyordu açıkçası, bu yüzden delireceğini beyan eden Zübeyir Bey'in feryadına kayıtsız kalarak orta sayfası dışa gelecek şekilde katlanmış gazetesini düzeltmeye koyuldu hışır hışır.

Zübeyir Bey de anlaşılmasın bir şeyler mırıldanarak, daha doğrusu ağzından çıkıp anlam kazanmaya çalışan kelimeleri çiğneye çiğneye ufalayarak ayrıldı büfenin önünden. Her zaman alışveriş yaptığı markete doğru yürümeye başladı ağır endam fıstıklı makam. Bu sırada Malala Yousafzai'la göz göze geldi, resmin önünden her geçişinde yaptığı gibi gözleriyle selam verdi kadına. Kadının harf harf olmuş yüzündeki iyimserliğe çok özendirildi, yine özendi. Onu geçtikten sonra duvarlardaki manasız karalamaların, küfürlerin, sinsî reklamların içine düşüp, "Bu işin de boku çıktı!" dedi yüksek sesle. "Kendi evinizin duvarına sıcıyor musunuz böyle, hale bak, sevmek suçsa suçluymuş, sorduk mu, ah bir kedi olsaymış nasıl severmişiz onu, derdinizi sikiyim sizin!"

Günlük küfrünü edip rahatladıktan sonra, belki de bunu yapıp rahatladığı için aklına bir fikir geldi. Bir türlü hatırlayamadığı şu süveterli adamı bir de Nejat'a soracaktı. Nejat muhakkak tanırdı. "Evet, bunu iyi akıl ettin Zübeyir" dedi kendi kendine.

Nejat, karısı ve iki çocuğuyla birlikte apartman boşluğunda yaşayan eski bir kapıcıydı. Eskiydi çünkü "İnsanların kahrını çekmekten bıktım artık" deyip bırakmıştı kapıcılığı. Kapıcılıktan o kadar nefret etmişti ki kapıcılıkla birlikte kapıları ve görünür olmayı da tamamen bırakmış, apartman boşluğuna saklamıştı kendisini ve ailesini. Nejat bu muhitte birçok apartmanda çalıştığını, hemen herkesi tanıdığını söylemişti bir keresinde Zübeyir Bey'e. Gerçi Nejat'ın yüzünü hiç görmemişti Zübeyir Bey. Apartman boşluğunun karanlığına bakan arka odanın penceresinden kafasını aşağı uzatır, öyle konuşurdu Nejat'la. Zaman

zaman Nejat'ın çocukları için lolipop ya da bonibon falan alıp karanlığa atar, bazen de yaptığı yemeğin bir kısmını sepetle aşığı sarkıttı. İlginçtir, bu muhitte birçok apartmanda çalıştığını söyleyen Nejat'la, ne geçmişte ne de sıkıştıkları şimdinin içinde, gün ışığı altında yüz yüze gelmemişlerdi hiç, bu yüzden onun ne kadar güvenilir bir insan olduğunu bilmiyordu Zübeyir Bey ama biraz düşününce adamın yalan söylemek için bir sebebinin olmadığı sonucuna vardı. “Bu civardaki herkesi tanırım” diye hava atmanın apartman boşluğunda yaşayan bir adama ne gibi bir faydası olabilirdi ki? Evet, Nejat kesin bilirdi yaz kış aynı süvetlerle dolaşan bu adamı, hem bu devirde kaç kişi kalmıştı süveter giyen, niye düşünememişti bunu daha önce?

Marketin önüne geldiğinde, ki epey zor olmuştu marketin önüne gelmek çünkü marketin olduğu Ev Hanımı Keriman Hanım Sokağı'nda altı aydır süren ve ne zaman biteceği belli olmayan bir kazı çalışması vardı –*çevreye verdiğimiz rahatsızlıktan dolayı özür dilemek zorunda olduğumuz için rahatsızlık duyuyoruz*– köstebek yuvasına dönmüştü sokak, toz toprak içindeydi her yer, hafriyat kamyonları, kepçeler üstünüze üstünüze geliyordu, insan nereye basacağını, hangi çukurun üzerinden ne yana atlayacağını şaşırıyordu. O halde, “bin bir zahmetle marketin önüne geldiğinde” diye düzeltelim cümlemin girişini. Süveterli adamı da Nejat'ı da zihninden uzaklaştırdı Zübeyir Bey. Sabah, buzdolabını açtığında eksikliğini fark ettiği, “Bugün dışarı çıktığımda mutlaka alayım” dediği şeyin ne olduğunu hatırlamaya çalışıyordu; çünkü “Kesin unutturum, bir yere yazayım” diye çalışma odasına kâğıt kalem almaya da gitmişti üstelik, çengel bulmacanın üzerinde duran kalemi görünce de oraya neden geldiğini unutup bulmaca çözmeye başlamıştı.

Her gün çarşaf çarşaf çengel bulmaca çözerdi Zübeyir Bey. Birçok insan bunu zevk aldığı için yapardı ama o hiç zevk almazdı bu işten. Bilemediği bir soru olunca sinirden kıpkırmızı

kesilirdi, –insanın niteliklerinin başka bir varlığa, özellikle Tanrı'ya aktarılması, insanbiçimcilik?– bilgi eksikliğini ansiklopediye bakarak giderebiliyordu –antropomorfizm– ama resimdeki ünlüleri aynı yöntemle bulması mümkün değildi maalesef. O “sözümona” ünlüleri hiç tanıyamazdı. Kimdi bu tipi kayıklar, ne bok yemişlerdi de resimdeki ünlü olmuşlardı? Ne kadar kolaydı memlekette ünlü olmak!

Marketin önünde dikilip durmanın bir işe yaramayacağını kısa sürede anladı. Çok tozlu ve gürültülüydü sokak, insan bildiği şeyi bile unutturdu burda. Yüksek sesle, “İçeri girince ne alacağımı hatırlarım elbet...” diyerek markete girdi.

Yanlış anlaşılmasın, hatırlayamadığı bir adamla karşılaştığı andan itibaren takip ettiğimiz ve az önce hatırlayamadığı şeyi düşünene düşünene markete giren Zübeyir Bey'in zihinsel hiçbir problemi yok, fiziksel açıdan da gayet sağlıklıdır kendisi. Yetmiş altı yaşında olmasına rağmen çok dinçtir, boynuyla belini hafifçe büken iltihaplı romatizmasını hastalıktan bile saymaz, kafasına esti mi zuhur eden ve bir-iki ay içinde gizemli bir şekilde kayıplara karışan böbrek taşları da olsa olsa nazar boncuğudur. Güneşte çok kaldığında ya da rüzgâr yediğinde başına üşüşen baş ağrısını dillendirmeye bile lüzum yoktur, gençlerin bile başına gelmektedir bu kadarı. On sekiz senedir yalnız yaşayan, yemeğinden temizliğine kadar her işini kendi gören, dört katı bir solukta çıkan, çimlere uzanmış genç kızların bacaklarına “istemeden” gözü kaydığında erkekliği harekete geçen bir adamdır kendisi. Her sabah sektirmeden, üstelik de çok ıknıp zorlanmadan büyüğünü yapmaktadır, canı çektiğinde kuru temizlemecinin yanındaki Karadeniz pidecisinden pastırmalı pidesini söylemekte, pide biraz şişkinlik yaparsa üzerine bir şişe maden suyu içip bir güzel geçirerek rahatlamaktadır. Bu yaştaki bir adam için “ekstrem” denilebilecek eylemlerdir bunlar şüphesiz.

Evet, kahramanımızın fiziksel ve zihinsel hiçbir problemi yoktur. Yaşamaya çalıştığı dünya ona henüz öldürücü ya da süründürücü bir hastalık vermemiştir. Bunun yerine beyni, kalbi ve ciğerleri mecazi anlamda pare pare eden başka problemler yaratarak onu başka şekillerde süründürmüştür ve süründürmektedir.

## *Zübeyir Bey'in Lolitası*

Her zaman alışveriş yaptığı Çakkalım Marketler Zinciri'nin Moda halkasına girer girmez evdeki eksiği anımsadı Zübeyir Bey. Yumurta bitmişti, daha doğrusu bir tane kalmıştı, oysa Zübeyir Bey'e sabahları gereken yumurta sayısı ikiydi, son kırk yıldır böyle olmuştu bu. Bir aralar yumurta hakkında, kalp hastası yaptığı yönünde çirkin dedikodular çıktığında bile bırakmamıştı sabahları iki yumurta yemeyi çünkü içten içe biliyordu bu söylenenlerin mesnetsiz olduğunu.

Rahmetli eşi Mevhibe Hanım, yumurtanın tu kaka edildiği o meşum zamanlarda kalp hastası olan abisini örnek gösterirdi Zübeyir Bey'e. Abisinin doktoru yasaklamıştı yumurtayı, Mevhibe Hanım'ın abisi de paşa paşa uymuştu bu yasağa. "Sen de yeme!" derdi kocasına. "Koskoca doktorun yanlış bilecek hali yok ya, illa hasta olmayı bekleme, şimdiden edebinle bırak."

Zübeyir Bey onun kendisi için endişelenmesinden kıpır kıpır bir haz duyar, karısının yaşlandıkça küçülüp kaşık kadar kalan çocuk suratını avuçları içine alır, "Sigarayı, içkiyi bıraktık, tek kötü alışkanlığım da bu olsun, müsaade et" derdi. Sonra da gözkapaklarının yumuşaklığından öperdi karısını, gözlerinin ışıltısından da öperdi, bu arada suratı gittikçe küçüldüğü için gittikçe büyüyen gülümsemesinden de öpmeyi ihmal etmezdi.

*yancılıkla ilgili değildi belki de bu destan,  
Beatrice'le ilgiliydi,  
gecikmeli Ankara treniyle gelecek gülümsemeleri  
arıyorduk,  
işten dönünce eve, bütün yorgunluğu unutturan,*

*ferahlatan,  
kenarda kalmanın boynumuza kasnakladığı sıkıntıyı  
gevşeten gülümsemeleri...*

“Nereden çıktı şimdi bu kendini şiir zanneden alıntı, çok mu lazımdı?” diye düşünen okuyucu bilmelidir ki bu dizeler Zübeyir Bey’in gençliğinde yazdığı bir metinden alınmıştır. İlerleyen sayfalarda onun edebiyat macerasından da bahsedilecektir.

Yıllardır kimseyi gözkapaklarından öpmeyen Zübeyir Bey, yumurtayla birlikte altılı maden suyu ve burğu makarna da aldı, –60 TL ve üzeri alışveriş yaparsanız elimizde kalan ayıcık desenli peçeteleri size kaktırabileceğimizi umuyoruz– aldıklarının parasını ödemek için birinci katta oturan emekli bankacı Hayriye Hanım’ın yirmi iki yaşındaki kızı Sema’nın kasasında sıraya girdi.

Allah’ın bildiğini okuyucudan saklamaya gerek yok. Sema onun fantezilerinin Lolitasıydı, gerçi Zübeyir Bey her fantezinin giriş sahnesinde, “Ben senin baban yaşındayım –deden demeye dili varmazdı bir türlü– olur mu öyle şey? Bu gelip geçici bir sevdadır Sema, beni unutmak zorundasın” derdi tane tane. Kızın karşı konulmaz ak pak dişiliğiyle, fabrikadan yeni çıkmış gıcır gıcır gençliğiyle çetin bir mücadeleye girişmek zorunda kalırdı, hatta zaman zaman hafif bir tokat atıp nazıkçe ittirirdi onu ama kız, Zübeyir Bey’i baştan çıkarmayı kafaya koymuştu bir kere. Mis kokulu esmer bir hışım gibi ele geçirirdi yaşlı adamın zihnini, hiçbir kuvvet yolundan döndüremezdi onu. Zübeyir Bey de mecburen, kızın kalbi kırılmasın, hevesi kursağında kalmasın diye onunla birlikte olur, bu birliktelik sırasında ona aşk sanatındakiengin tecrübelerini de aktarmayı ihmal etmez, sonsuz bir şefkat göstererek dünyanın en mutlu kızı yapardı Sema’yı.

İnsanın içini yaşama aşkıyla dolduran güzelliğine karşın pek zeki bir kız olmayan Sema, sırası gelen Zübeyir Bey’e yalandan gülümseyerek, “Çakkalım kartınız var mı?” diye sordu.



“Çakkalım kartımın olmadığını hâlâ bilmiyor olamaz” diye düşündü Zübeyir Bey. Öyle ya, bazen günde iki kez bu markete gelir, Sema çalışıyorsa mutlaka onun kasasına girerdi. Hiçbir zaman Çakkalım kartını uzatıp vermemişti ona. Sema, “Kart yoksa telefon numarası da olur” dediğinde hiçbir zaman telefon numarasını da söylememişti, bununla da gurur duyuyordu, bunu da belirtmişti Sema’ya. Şöyle demişti birçok kez:

“Üç kuruşluk indirim için Çakkalım kart kullanmaya mecbur bırakılan birbirinin kopyası insanlardan değilim ben.”

Bir başkasının Çakkalım kartını ödünç alıp kaymaklı yoğurttaki on beş kuruşluk indirimden yararlanmayı da reddetmişti kesin ve keskin bir dille. “Sokağa atacak çok paran var galiba!” diyorlardı ona. Hayır, sokağa atacak parası yoktu, çok şükür karnını doyuruyordu ama “Bir uçağa atlayıp Antalya’ya, Bodrum’a gideyim, ayağımı denize sokayım” demesi, bunu aklından geçirmesi bile mümkün değildi. Üç kuruşun hesabını yapmak zorunda olan bir öğretmen emeklisiydi. Kışın doğalgazı, elektriği zor ödüyordu ama her şeye rağmen kaymaklı yoğurttaki o on beş kuruşluk indirimden yararlanmayacaktı. Kim ne derse desin, prensip meselesiydi bu.

Üstelik niye önce halini hatırını sormuyordu Sema? “Hoş geldiniz Zübeyir Bey, nasılsınız bugün?” demiyordu. Komşular-  
dı şunun şurasında, aynı apartmanda oturuyorlardı. Sema’nın annesi Hayriye Hanım’a kaç kez yardım etmişti Zübeyir Bey, kaç kez muslukçu bulup getirmişti kadının zırt pırt tıkanan lavabosu için, kaç kez muslukçunun başında durmuştu, “Ah ah, başımda erkeğim yok ki!” diye iç çeken Hayriye Hanım’a acıdığı için. Yoksa Zübeyir Bey’in kimseye zararı olmayan fantezilerinden yükselen yanık kokusunu mu almıştı Sema, hissetmiş miydi havada titreşe titreşe bir hal olan enerjiyi, bu yüzden mi soğuk yapıyordu yaşlı adama?

Sema, Zübeyir Bey'in aldıklarını kasaya isteksizce okuttu. Zübeyir Bey sadece onun yüzünde değil, parmaklarında da gördü bu isteksizliği, yer yer dökülmüş kırmızı ojelerinde de. Bir mutsuzluk vardı serbest gezen mutlu tavukların mahsulü olan on ikili yumurtayı tutuşunda. Bir olmamışlık vardı sırtında “Çakkalım” yazan sarı önlüğünün göğsüne tutturulmuş isim etiketinin yamukluğunda. Bir umutsuzluk vardı, “Başka bir şey var mı?” diye soruşunda. Sanki Zübeyir Bey'e değil de hayata soruyordu bu soruyu, hayattan alacağı karşılığı bilerek. Parayı alışında, para üstünü verişinde, oturuşunda, nefes alışında, orada bulunuşunda da hep aynı umutsuzluğun izleri vardı. Kızın soğukluğu, hal hatır sormayışı hep bundandı, bu yüzden ne ona sitem etti Zübeyir Bey, ne Çakkalım kartla ilgili nutuk attı, ne “iyi günler” dedi, ne de “kolay gelsin.” Sema'nın kasalara okutulan barkodlar gibi durmadan öten indirimsiz hüznü kendisine de bulaştı. Nefesi kesildi bir an, aldıklarını alelacele poşete koyup marketten dışarı çıktı koşarak.

Ne demek lazımdı buna, gençlerin hüznü mü? Hadi öyle diyelim. Gençlerin hüznü çok üzüyordu Zübeyir Bey'i. Bir gencin gözlerinde karamsarlığın karasını görmesin, dünyası kararıyor, fenalıklar basıyordu içini.

Yetmiş birinci yaşına bastığı günden sonra başlamıştı bu zıkkım. Ondan önce böyle değildi, en azından bu kadar değildi çünkü ondan önce, yetmişinde her şeyin biteceğini düşünerek yaşamıştı.

*Daha ne ister bir insan şu hayattan, olmak dışında,  
diğer herkes gibi orta halli  
Geçirmek sessizce, kendi yağında ve  
kısık ateşte kavrularak  
bir insanın ortalama ömrü olan yetmiş yılı.*

İnsan ömrü yetmiş yıldır. “Yaş yetmiş iş bitmiş” diye boşuna dememişlerdi, yetmişinden sonrasını göremeyecekti. Hele Mevhibe Hanım daha genç sayılabilecek bir yaşta, elli altı yaşında, bir gece, “ne olur ne olmaz” denilerek hızlıca hazırlanan bez çantasıyla birlikte kapıya gelen taksiye binince, taksi evin önünden ayrılırken bir daha o eve dönemeyeceğini hissetmiş gibi ağlayınca, zarif elleriyle sevimli yüzü o çirkin hastane odasına hiç yakışmayınca, yatağın içinde sanki kendi hayatını değil de ağzı kesilmiş bir su şişesinin içinde duran ve yavaş yavaş solan karanfillerin hayatını yaşamış, kendine müstakil bir hayat edinememişçesine mahzun durunca, sonra otuz dört yıllık hayat arkadaşını kör kuyularda merdivensiz bırakarak çekip gidince, evet, bütün bunlar paldır küldür oluverince daha çok inanmıştı yetmiş geçemeyeceğine. Ama gel gör ki sınırı aştıktan sonra gelen giden olmamıştı öbür taraftan, Azrail onun varlığını unutmuştu sanki, bu yüzden altı senedir fazladan yaşıyordu Zübeyir Bey. Fazladan yaşadığı bu altı seneden sonra gençlerin gözlerinde, diğer gençlerin ve fazladan yaşamayanların göremediği karamsarlığı, kederi görme konusunda uzmanlaşmıştı.

Yirmili yaşlarındaiken, “Daha önümde kemiksiz, kılçıksız koskoca bir elli sene var” diye düşünürdü. Ölüm denen zibidi o kadar uzak, o kadar efsaneviydi ki gerçek bile olmayabilirdi. Belki de yaşlıların uydurmasıydı, bir rivayetten ibaretti. “Herkes illa ki ölecek” diye bir kural yoktu.

Otuz beşine geldiğinde, “Daha yolun yarısı duruyor” dedi kendi kendine. Endişelenmek için henüz çok erkendi, üstelik otuz beş yılın ilk on beşi sayılmazdı ki, kişiliği karakteri on beşinden sonra oturmuştu kaidesine, öncesi suda batmamak için çırpınmaya benziyordu, yüzme bilmediği zamanlardı onlar. Öyleyse yaşadığından daha fazlası önünde duruyordu hâlâ.

Ellisine geldiğinde az da olsa endişelenmeye başladı. Yirmi sene kulağa çokmuş gibi gelse de hayatın akış hızı düşünülür-